

el gust per la lectura

Curs 2018 – 2019
3r i 4t d'ESO

Ciència-ficció i literatura distòpica

Guia de lectura
Quadern de l'alumnat

El gust per la Lectura 2018 – 2019

Tercer i quart d'ESO

Ciència-ficció i literatura distòpica

Quadern per a l'alumnat

Departament d'Ensenyament
Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersiò i Acolliment Lingüístics

Àlex Gimeno

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Contingut

Guía de lectura..... 5

Abans de llegir..... 9

Tot llegint..... 21

Després de llegir..... 33

Guia de lectura

De ben segur, i potser no m'equivocaria gaire, algun cop hauràs vist algun capítol de la sèrie *The Walking Dead* o *Black Mirror*, força populars avui en dia en la pantalla petita. En aquestes produccions el món es troba en un apocalipsi final davant la ingent massa de morts vivents que assoten la humanitat, en el primer cas, o bé ens trobem una societat sotmesa a la voluntat de la tecnologia i les conseqüències que això pot comportar, en el segon cas. Fins i tot és possible que si t'agrada aquest tipus de temàtica dins del gènere de la ciència-ficció, hagi engrandit el teu magatzem audiovisual amb pel·lícules com *Terminator* o *Matrix*. Anant més enllà, si ets d'aquells lectors empedreïts i t'agraden aquelles històries que tenen llocs en mons totalitaris on la població viu oprimida i les emocions i els sentiments de llibertat queden suspesos davant l'opressió d'un govern intransigent i totpoderós, és probable que hagin passat per les teves mans llibres com *Els Jocs de la Fam*, de Suzanne Collins, la saga *Divergent*, de Veronica Roth, o potser, *El conte de la serventa*, de Margaret Atwood. Si estàs immers en aquest tipus d'històries, ets tot un expert en la narrativa distòpica. En cas, però, que aquest tipus de lectures no hagin format part del teu bagatge lector, en aquesta guia trobaràs l'acompanyament necessari per conèixer la literatura distòpica i descobrir aquells aspectes que la caracteritzen a partir d'una lectura.

Les lectures triades per treballar la **Ciència-ficció i la literatura distòpica** són *El ciutadà perfecte*, de Raquel Ricart i *Un mon feliç*, de Aldous Huxley. La primera ens presenta una societat futura en què les imperfeccions, els sentiments i les emocions han desaparegut. Els ciutadans de Continent viuen feliços i en harmonia gràcies als avenços científics i tecnològics.

La bellesa –mitjançant la cirurgia estètica– és un estàndard social i la població, sotmesa a un intens adoctrinament en la infància, viu sota la dependència de drogues viu una falsa realitat –o, segurament, felicitat–. La segona novel·la ens presenta la vida en un Londres futurista, en què la població és gestada en centres d'incubació i condicionament social. La societat es divideix en castes, de la més suprema a la més ínfima, sota el domini i control de l'Estat. La població és víctima d'una felicitat fictícia producte del consumisme, les drogues i el sexe. Aquesta “bona vida” artificial trontolla quan un “salvatge” entra en les vides dels personatges de la novel·la.

Aquestes dues lectures són exigents amb el lector i mereixen un acompanyament per entendre-les i copsar una possible interpretació d'allò que han volgut transmetre els

autors respectius. Aquesta guia t'acompanyarà en la lectura d'*Un món feliç* i s'estructura de la manera següent:

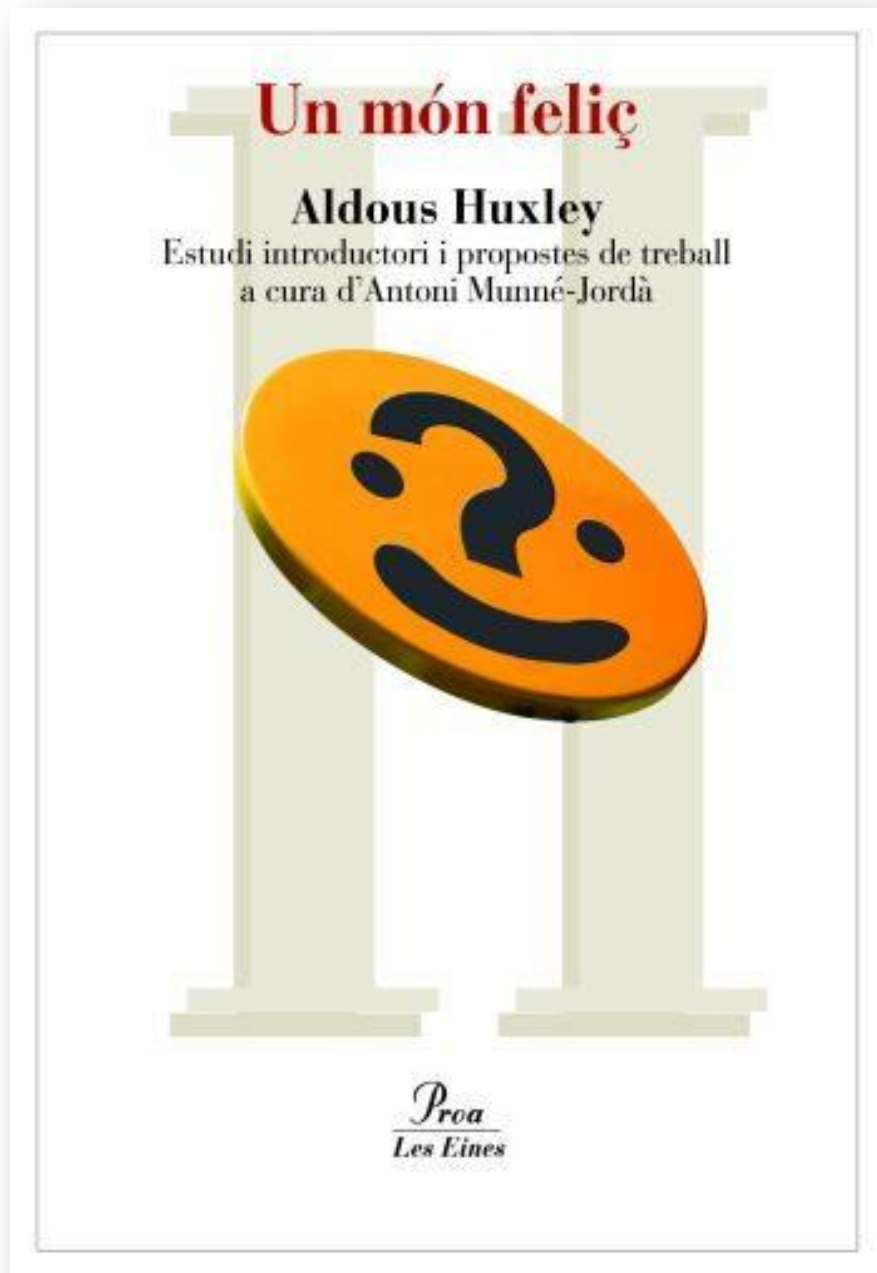
- **ABANS DE LLEGIR:** En aquest primer bloc l'objectiu és familiaritzar el lector amb la lectura que té a les mans. Es tracta, d'una banda, d'aprendre alguns continguts sobre la ciència-ficció i les distopies. D'altra banda, es tracta d'analitzar la informació que aporten les parts externes del llibre: la portada i la contraportada. És el moment, també, de buscar connexions amb els coneixements previs del lector ja sigui sobre l'autor o sobre la temàtica del llibre.
- **TOT LLEGINT:** En el segon bloc hi ha activitats que pretenen facilitar la interpretació del text, l'estructura de la novel·la, l'argument i els personatges de la història.
- **DESPRÉS DE LLEGIR:** Finalment, i per acabar, hi ha un conjunt d'activitats pensades per facilitar la reflexió sobre la forma o el contingut de l'obra que s'ha llegit, per apropar-se a la interpretació i al posicionament crític. També és el moment per fomentar la creativitat i la posada en comú de les impressions de lectura.

El nombre d'activitats que hi trobaràs és elevat, i la tipologia és diversa amb la intenció que amb l'orientació del teu professor o professora trieu aquelles que considereu més adequades, interessants o importants per al treball d'aula.

Espero que aquesta guia et serveixi d'ajuda per aprofundir en la literatura distòpica i perquè aprenguis que compartir les impressions de lectura és una bona manera de tancar la lectura d'una novel·la.

Finalment, si la lectura del llibre que has triat t'ha agradat, és un bon moment per enfrontar-te a la lectura de l'altra novel·la que es treballa en aquesta guia i, si encara vols més teca, pots demanar recomanacions de lectura distòpica al teu professor, a la biblioteca del teu centre o a la biblioteca de la teva localitat. Tot és començar per algun lloc!

Sort, bona lectura i bona feina!

Abans de llegir

Va de ciència-ficció

1

Si fas memòria i recules en la teva biografia lectora (i audiovisual), de ben segur que recordaràs lectures on apareixien màquines o enginyers científics. Completa la taula següent especificant la informació que se't demana, tal i com mostra l'exemple.

TÍTOL	TIPUS		MÀQUINA/ ENGINY CIENTÍFIC	ACCIÓ		
	LECTURA	AUDIOVISUAL		EN EL PASSAT	EN UN PRESENT INCERT	EN UN FUTUR LLUNYÀ
Star Wars		x	Robots, naus estel·lars			x

2

Escolta la cançó *Robot*, d'Antònia Font i fixant-te en la lletra i en les imatges intenta identificar aspectes que puguin relacionar-se amb la ciència-ficció com a gènere.

<https://www.youtube.com/watch?v=TuT1X0lwjgk>

3

Llegeix atentament el següent text, que tracta sobre la definició de ciència-ficció, i destaca aquells aspectes que consideris més rellevants en relació als coneixements que ja tens sobre aquest gènere literari.

La ciència-ficció és un gènere que pren forma i força als Estats Units de l'Amèrica del Nord al primer quart del segle XX, però té uns antecedents il·lustres que no cal anar a buscar més lluny del segle anterior, a Europa.

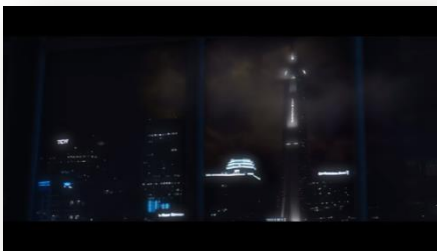
Isaac Asimov, a la seva antologia de la ciència-ficció vuitcentista, alhora que en marca els límits, proposa una definició per al gènere: diu que la ciència-ficció seria la branca de la literatura que tractaria de les respostes humanes davant els canvis, majorment provocats per la ciència i la tecnologia, i, doncs, no se'n podia escriure abans del segle XIX, perquè només amb la revolució industrial i l'acceleració del canvi tecnològic aquest canvi era prou evident per a ser observat al llarg d'una vida.

Tot i que aqueta definició és prou clara i vàlida, pot no estar de més retreure'n una altra, més solemne, d'un altre clàssic, Theodore Sturgeon, amb una esmena posterior: "Un relat de ciència-ficció és una narració construïda a l'entorn dels éssers humans, amb un problema humà i una solució humana, que resultaria impossible sense el contingut especulatiu que té"

A. Munné Jordà, *Narracions de ciència-ficció. Antologia.*

4

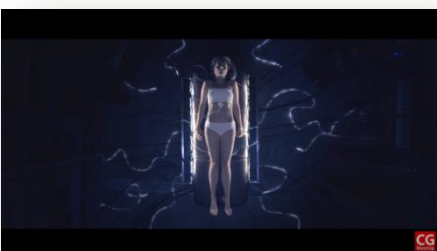
La versemblança és un dels aspectes que distingeix més clarament la ciència-ficció de la fantasia. Busca el significat del mot versemblança al diccionari i a continuació mira els següents curts d'animació. Quins consideres més propers a la fantasia i quins més propers a la ciència-ficció? Per què?

<https://www.youtube.com/watch?v=IRK5roxWRc4>

<https://www.youtube.com/watch?v=Wn4AVEamjaA>

<https://www.youtube.com/watch?v=klvS7G40YHo>

<https://www.youtube.com/watch?v=u5fX-dTpsU>

Distopies: un món indesitjable

5

Per començar, omple aquest mapa conceptual amb allò que sàpigues. En acabat, comparteix les teves respostes amb els teus companys.

Quines distopies he vist al cinema o tv?

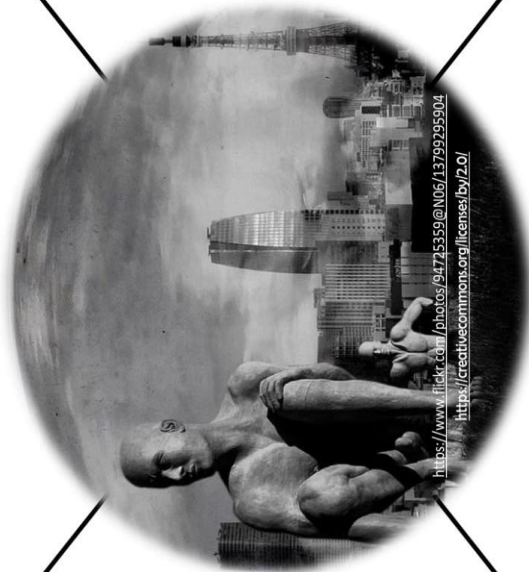
Què és per a mi una distopia?

Quines són les característiques d'una distopia?

Quines distopies he llegit?

El concepte de distopia és contrari al concepte d'utopia. Una utopia és aquella ficció quimèrica, que representa un lloc perfecte i una societat ideal. En canvi, el concepte de distopia fa referència a un món imaginari que recrea una societat indesitjable, desagradable i majoritàriament apocalíptica.

Les distopies exploren la realitat actual per anticipar com certs comportaments, certes ideologies o certes actituds poden derivar en sistemes polítics i socials cruels, injustos i repressors de la llibertat de l'individu, en benefici d'un suposat benestar general per a tota la població.

6

Classifica les següents situacions segons ens aboquin a un futur esperançador, o bé a un futur dissortat.

Els sistemes de locomoció elèctrics facilitaran en un futur pròxim millorar la problemàtica de la contaminació

La superpoblació de la Terra produirà, a curt termini, problemes d'alimentació per a tota la població

El treball que actualment es fa des de la infància i unes polítiques adequades garantirán la igualtat de gènere

Si els preus de l'habitatge continuen en una escala d'increment constant, les ciutats esdevindran nuclis turístics i deixaran de ser de persones

La colonització d'altres planetes és una alternativa possible a la superpoblació actual de la Terra

El progrés tecnològic i científic permet una millor qualitat de vida

El canvi climàtic ens aboca a un món en què serà impossible viure-hi

La intel·ligència artificial superarà, i possiblement supeditarà la intel·ligència humana

Els avenços mèdics garanteixen un cicle de vida molt més llarg i saludable

Els conflictes bèl·lics esdevindran l'apocalipsi de la Terra: destrucció i devastació

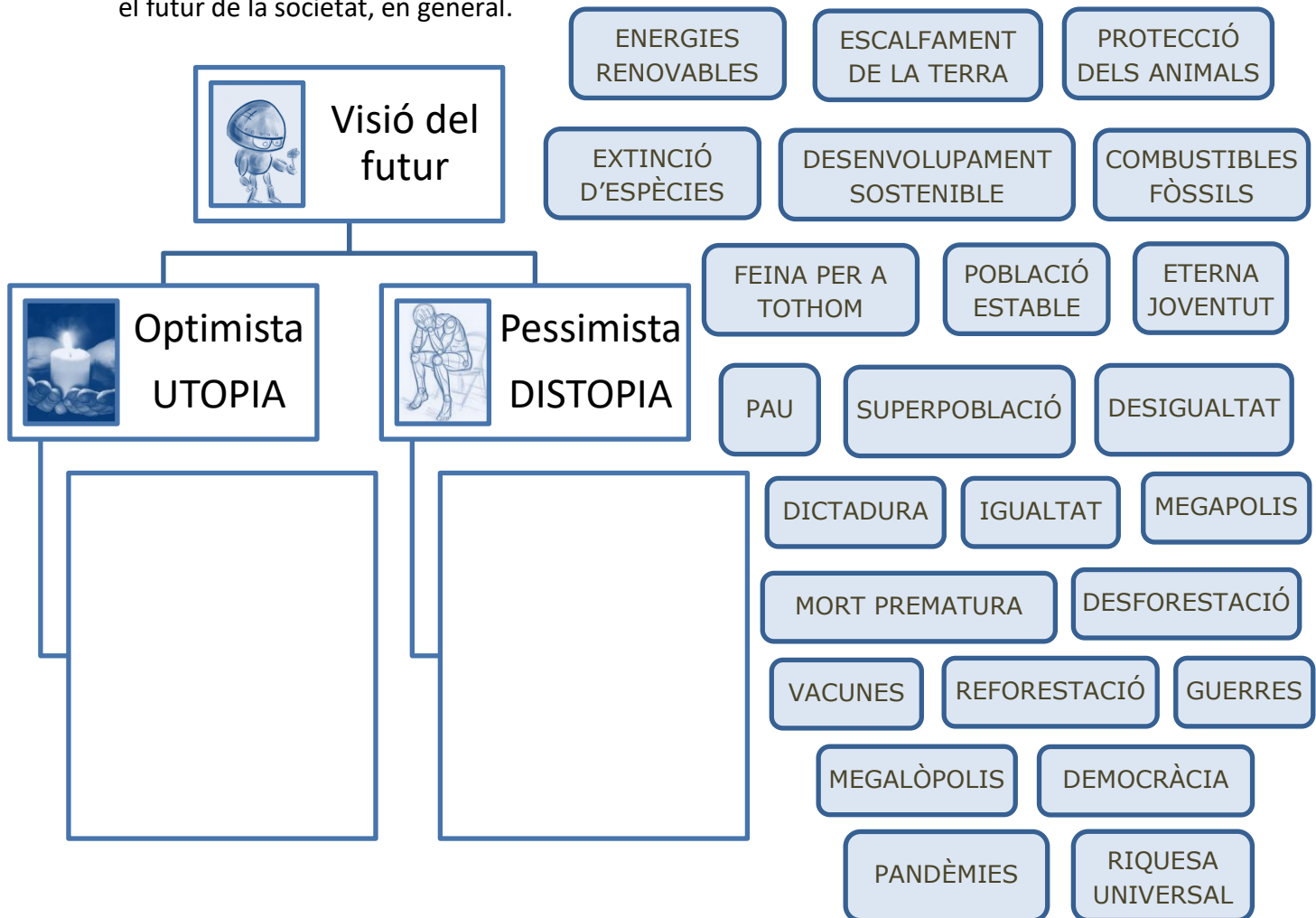
Els robots alliberaran l'ésser humà de l'esforç físic

El poc profit que actualment s'aconsegueix de les energies renovables comportarà el desús d'aquestes en un futur no molt llunyà

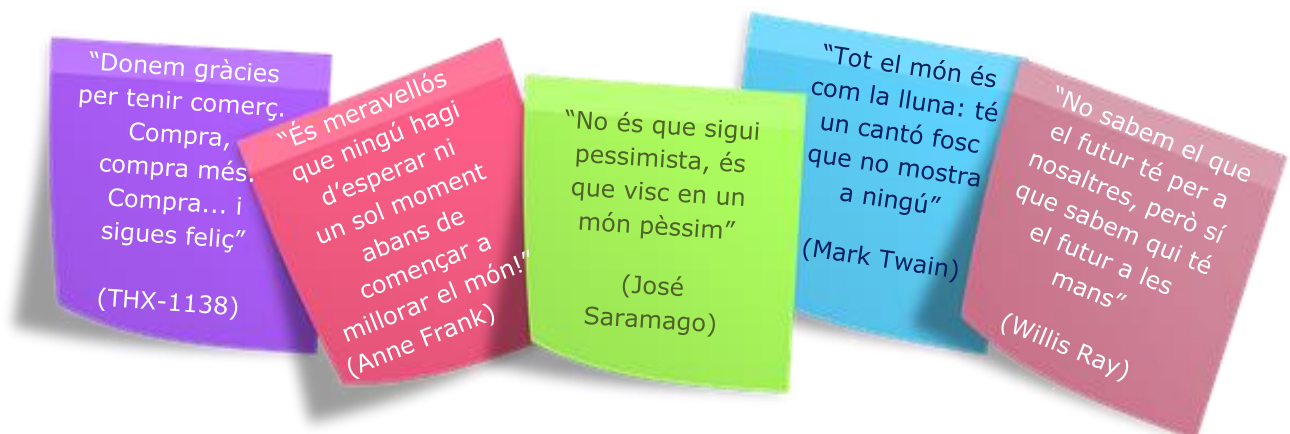
7

En ocasions la visió de futur és força personal i depèn de l'opinió de cadascú, de la manera d'entendre la situació actual del món... Intenta classificar les següents situacions segons consideris que són visions optimistes o pessimistes per al teu futur o el futur de la societat, en general.

8

Fes una cerca per internet i busca frases cèlebres que facin referència al futur de la humanitat, ja sigui des d'una perspectiva esperançadora o dissortada.

Un món feliç

9

Quines qualitats ha de tenir un món feliç? Com pot ser un “món feliç” distòpic? Podríem considerar que hi ha una antítesi entre els conceptes feliç i distopia? .

10

Consulta els següents enllaços on trobaràs informació sobre la vida d'Aldous Huxley, autor d'Un món feliç. En acabat, elabora el currículum de l'autor seguint la pauta que trobaràs al full següent.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Aldous_Huxley

https://en.wikipedia.org/wiki/Aldous_Huxley

Aldous Huxley

Aldous Huxley

Naixement:

Mort:

SOBRE MI

CAPACITATS

PROFESSIONALS

OBRA

ALDOUS HUXLEY

ESCRITOR

EXPERIÈNCIA PROFESSIONAL

FORMACIÓ ACADÈMICA

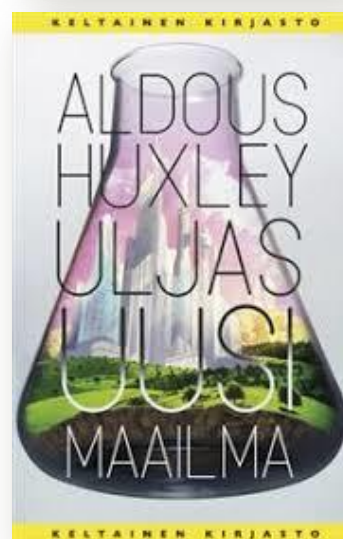
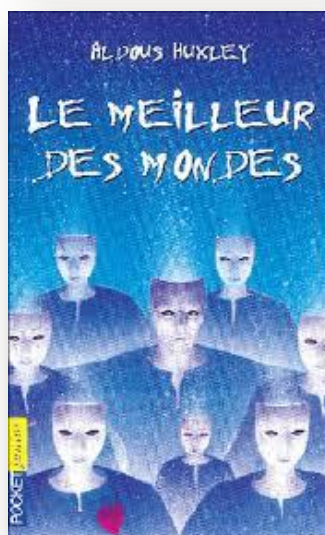
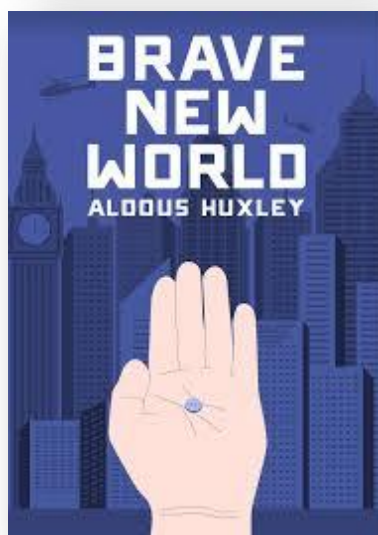
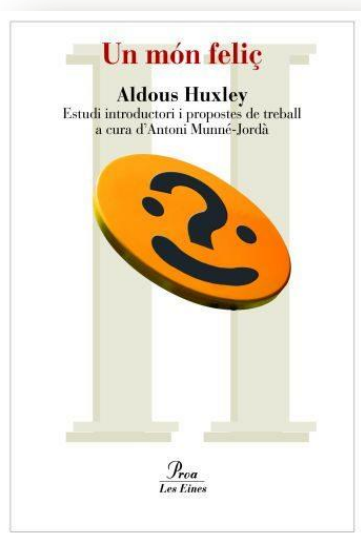
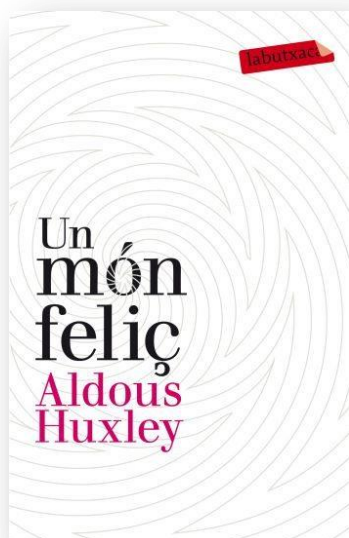
PREMIS I RECONeixEMENTS

INTERESSOS I AFICIONS

11

Compara les portades de la publicació d'*Un món feliç* d'arreu del món. Quina informació et permeten deduir de la lectura? Quines són més informatives i quines més metafòriques?

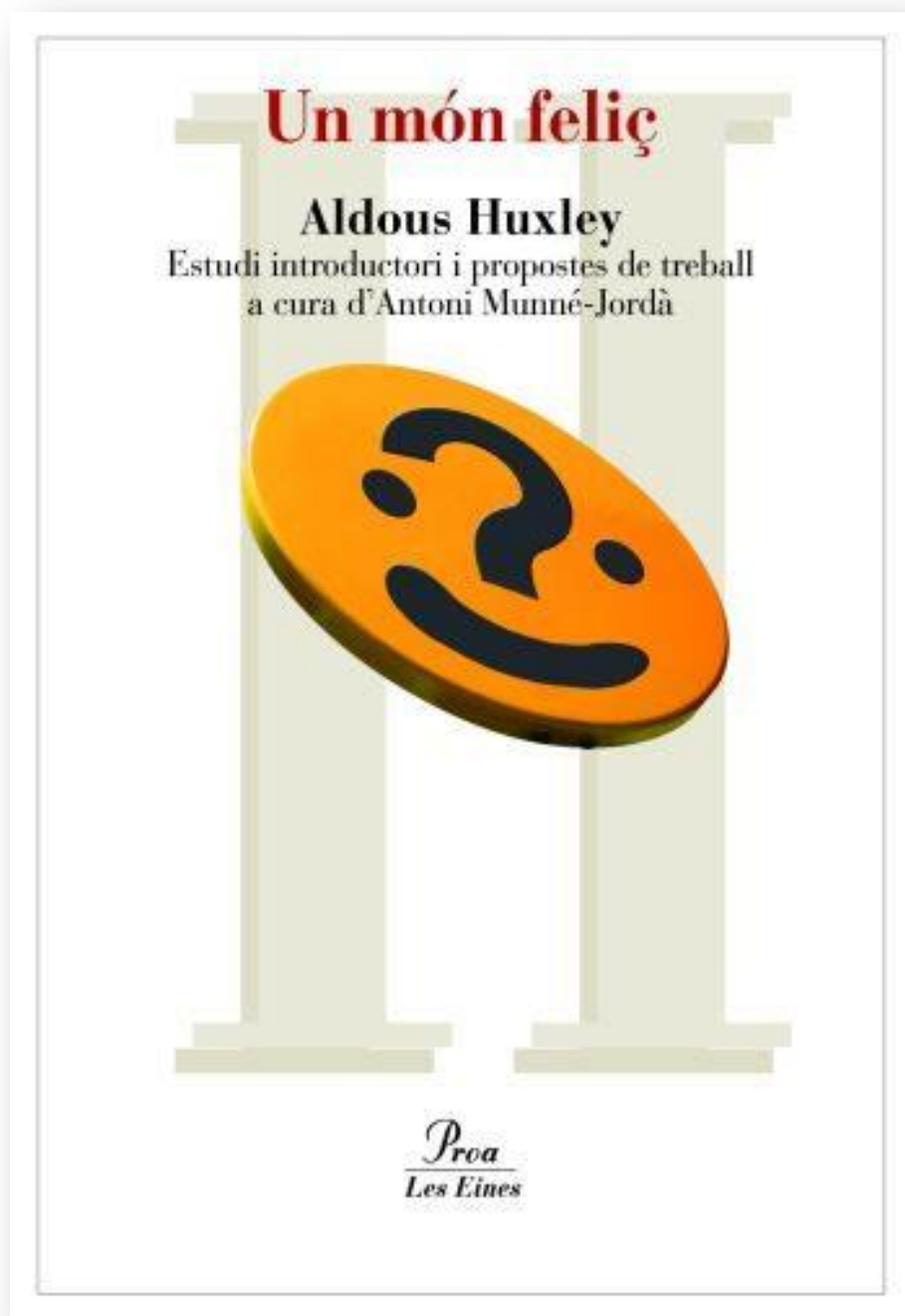
12

Tot i que la contraportada del llibre insereix la lectura dins el gènere de la ciència-ficció, llegeix aquesta informació i identifica elements “indesitjables” que permetrien catalogar la novel·la dins el subgènere de la literatura distòpica.

Un món feliç (1932) és una de les novel·les de ciència-ficció més celebrades del segle XX. Publicada en una època en què ja emergien, com una amenaça, els grans règims totalitaris que havien de desembocar en la Segona Guerra Mundial, *Un món feliç* ens convida a imaginar una societat futura en què un Estat paternalista manté els seus súbdits sota els efectes de la droga oficial del règim, un narcòtic anomenat “soma”. A fi d’aconseguir blocs de ciutadans genèticament unificats i coherents, l’Estat endega un projecte de clonació. Els embrions, concebuts i desenvolupats al laboratori, són traslladats a la sala de Predestinació Social, on s’ajusten les aptituds i la intel·ligència de cadascú segons la casta què ha estat assignat. Quatre joves, víctimes i herois d’aquesta novel·la, no encaixaran en un règim planificador i totalitari que pretén transformar els humans en meres cèl·lules d’un cos social.

Tot llegint

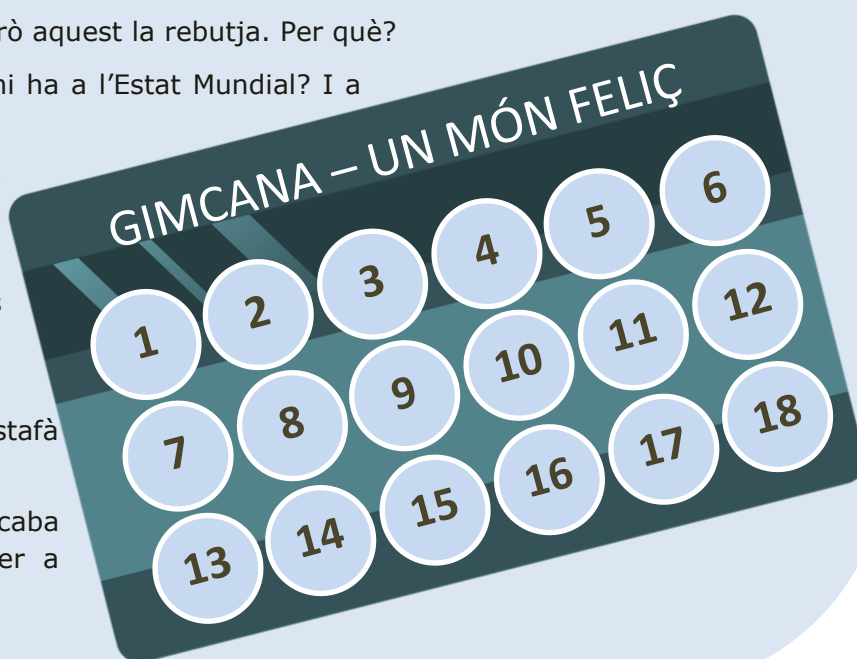

1

Gimcana de lectura

Mentre llegeixes la novel·la, contesta aquestes preguntes de comprensió i comparteix les respostes amb els teus companys. Per cada resposta encertada, signa una casella del carnet de lectura. A veure qui guanya el nombre màxim de reptes al final!

1. Un cop que has llegit el capítol I, què creus que significa la divisa que hi ha a l'escut de l'Estat Mundial?
2. En què consisteix la hipnopèdia?
3. El nou Estat Mundial rebutja qualsevol manifestació artística, històrica i cultural del món abans de Ford. Com expliques aquest comportament?
4. Què diferencia en Bernard d'en Helmholtz? Què els apropa, però?
5. En què consisteix l'Orgia-follia?
6. Com entén Lenina el concepte de llibertat?
7. Què ens pot fer suposar que al món fordian hi ha un exagerat culte a la bellesa?
8. Al capítol VIII (pàg. 154), Linda confessa a John que no sap res. Què amaga aquesta idea?
9. John es queda meravellat en veure Lenina i té una reacció "literària". Com és i a què respon aquesta reacció?
10. Com interpretes la comparació que es fa del centre de Bloomsbury amb un rusc?
11. Què passa amb en Bernard quan torna al món fordian amb en John?
12. Quin fet ens demostra que la fama és fugissera i en moltes ocasions respon a interessos falsos?
13. Lenina desitja el salvatge, però aquest la rebutja. Per què?
14. Quina concepció de la mort hi ha a l'Estat Mundial? I a Malpaís?
15. Quin fet ens provoca un canvi d'impressió respecte a en Bernard?
16. Mustafà Mond és dels pocs que té accés a la cultura. Com ho interpretes?
17. Quin contrast hi ha entre Mustafà i John pel que fa a la religió?
18. Com és que John acaba suïcidant-se? Què suposa per a Mustafà Mond aquesta mort?

2

Estructura narrativa

La novel·la s'organitza en tres parts, segons els escenaris on tenen lloc els esdeveniments. Omple la taula següent especificant els capítols i els fets més rellevants que tenen lloc.

MÓN FORDIÀ	CAPÍTOLS:
	FETS RELLEVANTS:
MALPAÍS	CAPÍTOLS:
	FETS RELLEVANTS:
RETORN A LA CIVILITAZACIÓ	CAPÍTOLS:
	FETS RELLEVANTS:

3

En nom de Ford

Ja t'hauràs adonat que en la novel·la el temps es mesura seguint el calendari fordian. Qualsevol citació temporal es basa en la referència *dF* (després de Ford). En aquesta activitat cercarem informació, investigarem i sabrem qui hi ha darrere d'aquest "Ford".

Aldous Huxley fa servir la figura de Henry Ford per bastir els valors del nou món. Qui era, però Henry Ford?

Quins aspectes de la vida de Henry Ford connecten directament amb *Un món feliç*?

Quines referències, a més de *dF*, podem trobar en la novel·la sobre la figura de Henry Ford?

4

Una societat complexa

El món descrit per Huxley és complex i enrevessat. D'una banda, tenim una societat civilitzada en què homes i dones estan organitzats per castes. De l'altra tenim el món salvatge, amb un funcionament força diferent, però alhora proper al que regeix la societat civilitzada. Intenta completar aquest quadre tot descrivint i caracteritzant ambdues societats.

SOCIETAT CIVILITZADA	
TRETS CARACTERÍSTICS	TRETS D'ORGANITZACIÓ
	ALFA
	BETA
	GAMMA
	DELTA
	ÈPSILON

SOCIETAT CIVILITZADA	
TRETS CARACTERÍSTICS	TRETS D'ORGANITZACIÓ

5

Personatges

Un món feliç presenta un elenc de personatges interessants d'analitzar. Caracteritza'ls a partir dels trets de personalitat que els defineixen, la funció que tenen dins l'obra i l'evolució que presenten a mida que avança la novel·la.

BERNARD MARX

LENINA CROWNE

**HELMOLTZ
WATSON**

MUSTAFÀ MOND

JOHN

LINDA

DIC

FANNY CROWNE

HENRY FOSTER

6

Referències històriques

Aldous Huxley, per caracteritzar els seus personatges, els va batejar amagant referències de personatges històrics (anterior a l'Estat Mundial). Fixa't en la següent llista de personatges, busca informació sobre ells i digues amb quin personatge de llibre es corresponen seguint l'exemple. En acabat, valora què tenen en comú tots aquests referents històrics.

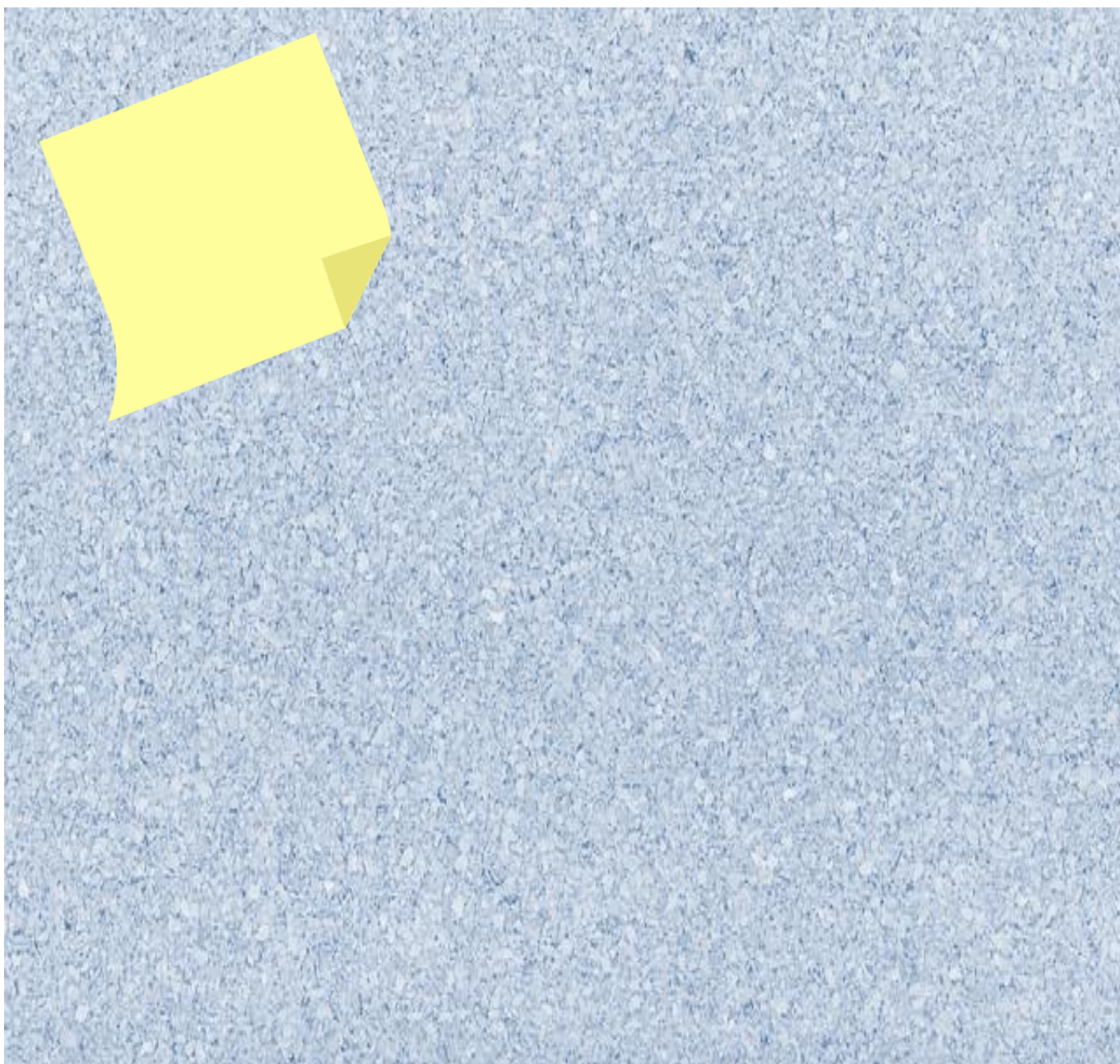
Personatge històric	Qui va ser?	En la novel·la...
Vladimir Lenin	Dirigent de la revolució russa de 1917	Lenina Crowne
Benito Mussolini		
Mustafa Kemal Atatürk		
Lev Trotsky		
Napoléon Bonaparte		
Charles Bradlaugh		
Mijail Bakunin		
Bernard Shaw		
Ludwig F. von Helmholtz		
William Foster		
Miguel Primo de Rivera		
Henri Deterling		
Herbert Hoover		
Karl Marx		
Edsel Ford		
Rudolf Diesel		
Adrew W. Mellon		
John Broadus Watson		
Família Rothschild		
Charles Darwin		
Sir Alfred Mond		

7

Temes i més temes

A mesura que vagis avançant en la lectura anota en aquest suro els temes que van apareixent en la novel·la. Comparteix amb els teus companys les teves impressions i acordeu, entre tots, després de la conversa, quines són les línies temàtiques de la novel·la.

8

Frases i més frases

Normalment, quan llegim, hi ha frases que ens atrapen ja sigui perquè ens impacten o simplement perquè ens agraden. Construïu un suro de cites a l'aula i recolliu, entre tots, aquelles frases de la lectura. Dediqueu temps a compartir per què les heu triades, per què us han impactat i quin significat tenen per a vosaltres.

"Si ets diferent quedes condemnat a la solitud." (pàg. 161)

- I aquest -intervingué el Director- és el secret de la felicitat i la virtut: que tothom estimi allò que ha de fer. Tot el condicionament tendeix a això: a fer que la gent estimi el seu indefugible destí social." (pàg. 47-48)

"Bé, jo preferiria ser desgraciat que no pas gaudir de la felicitat, falsa, mentidera, de què gaudies." (pàg. 199)

9

Argumentacions

Els capítols 16 i 17 són dels més interessants del llibre, atès que és on es manté una conversa entre Mustafà Mond i John. Es van plantejant temes i cadascun d'ells aporta el seu punt de vista, la seva opinió. Destria quins són els temes que es van desenvolupant en aquesta conversa i quins són els arguments que ambdós personatges fan servir per mantenir la seva postura davant de la visió del món que té cadascun d'ells.

TEMES DE LA CONVERSA	CONSIDERACIONS DE MUSTAFÀ MOND	CONSIDERACIONS DE JOHN, EL SALVATGE

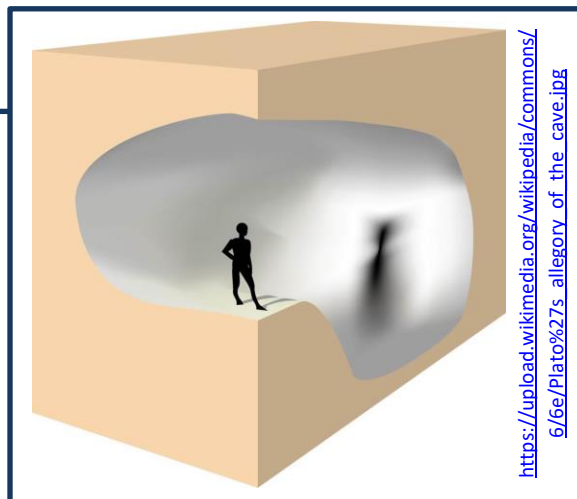

10

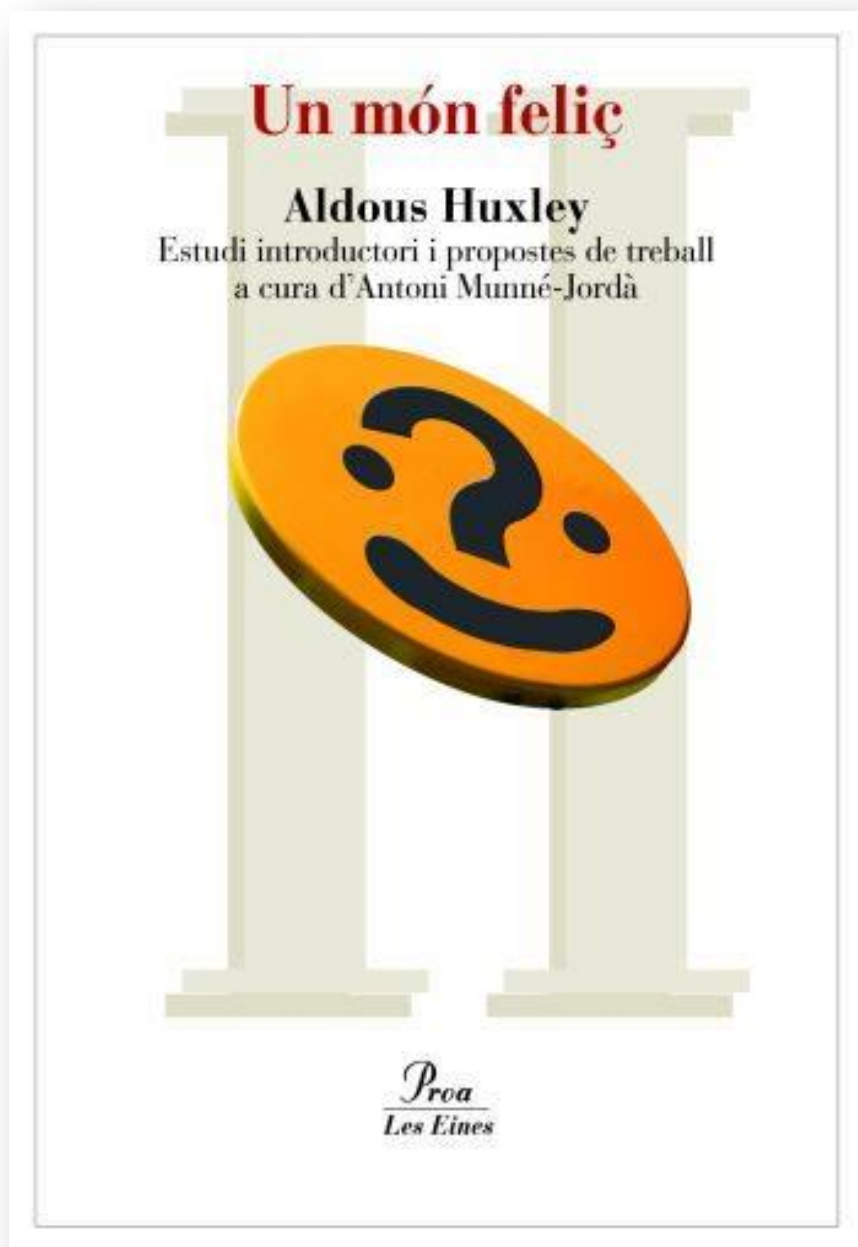
La caverna

Des de l'àmbit de la Filosofia, s'ha vist una relació entre *Un món feliç* i el mite de la caverna de Plató, però en què consisteix el mite de la caverna? Quina relació podem establir entre aquest mite i l'obra que estàs llegint?

En què consisteix el mite de la caverna?

Quina relació podem establir entre aquest mite i l'obra que estàs llegint?

Després de llegir

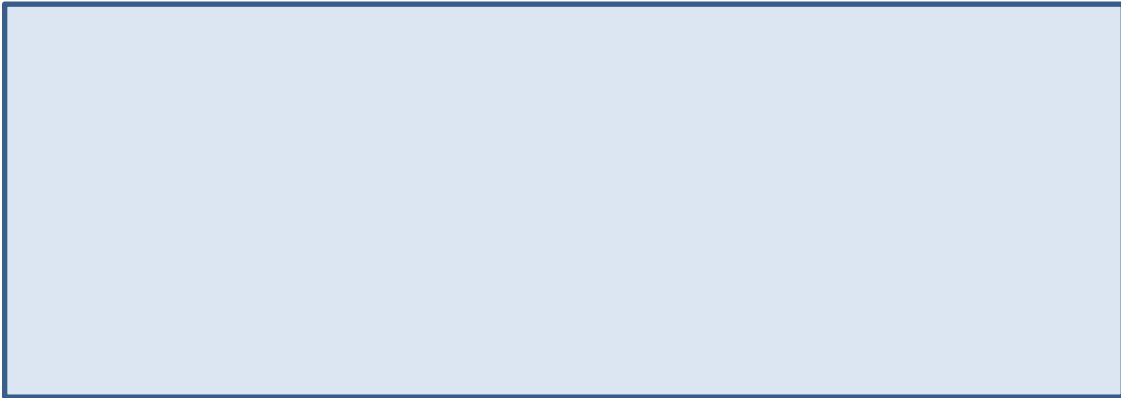

1

El títol original d'aquesta novel·la és *A brave new world*. Com ja hauràs detectat la traducció no és del tot exacta, ja aquesta seria *Un meravellós nou món*. Sigui com sigui, deixant de banda les qüestions de traducció, el títol d'aquesta obra és manllevat pel mateix Huxley de *La tempestat*, de William Shakespeare. En opinió teva, quin títol és més adequat, el que coneixem, o la versió més literal a l'original? Argumenta el teu posicionament amb exemples del llibre.

"O, wonder!
How many goodly creatures are there here!
How beauteous mankind is!
O brave new world,
That has such people in't!"

"Oh prodigi!
Quin escampall de belles criatures!
Oh, senyor, quin goig fa la humanitat!
Oh, nou món, que ets esplèndid si aixoplugues
una gent com aquesta!"

2

Fixa't en la imatge que encapçala aquest dossier. Quina connexió pots establir amb el contingut del dossier? Quin valor metafòric amaga aquesta imatge en relació a *Un món feliç*? Quines altres imatges podrien haver il·lustrat el dossier?

3

Tot i que la novel·la és dels anys 30, en els nostres dies encara és d'absoluta actualitat. Fixa't, per exemple, en l'article d'opinió que Bru Rovira va escriure el més de juny del 2017 al diari *Ara*, titulat "Un infern empedrat de bones intencions". Podem considerar que els temes següents fan que obres com *1984* o *Un món feliç* siguin totalment actuals? Per què? Amb quin tema o contingut de l'obra llegida relacionaries aquestes idees? Amb quins altres fets de l'actualitat podries relacionar amb *Un món feliç*?

https://www.ara.cat/suplements/diumenge/INFERN-CONSTRUIT-BONES-INTENCIONS_0_1812418746.html

Avui en dia som esclaus de l'era digital. Vivim sotmesos i depenent de la tecnologia.

Avui en dia cada cop més hi ha una desafecció de la població en relació a l'estament polític i jurídic que regeix els estats, altrament dits, democràtics.

Actualment encara no podem parlar d'igualtat entre races

Avui en dia les societats modernes conviuen amb els marginats que tracten com a pàries.

Certes creences religioses poden posar en perill la llibertat de l'individu.

Cada cop som més individualistes i deixem de banda la concepció de benestar comunitari.

L'abús de substàncies químiques (drogues) planteja un futur alienador per al jovent del segle XXI.

En algunes societats actuals, la coacció de l'individu i la censura són símptomes alienants de la manca de llibertat d'expressió.

4

En grups de treball, escolliu un capítol del llibre i prepareu una lectura dramatitzada. Adapteu el text a les vostres necessites: reconstruiu els diàlegs i distribuïu-vos els papers (narradors i actors). Escenifiqueu davant els vostres companys la vostra dramatització. En acabat comenteu quina us ha semblat més realista, més sentida...

5

A partir del coneixement que tens del món, compara'l amb la descripció que se'n fa a *Un món feliç*. Creus que estem molt a prop de viure en un món civilitzat com presenta Aldous Huxley? Raona la teva resposta.

6

Ara que ja saps què és una distopia, elabora un vídeo divulgatiu que permeti caracteritzar aquest gènere i identificar els trets més significatius. Pots il·lustrar-te amb el següent vídeo.

<https://ed.ted.com/lessons/how-to-recognize-a-dystopia-alex-gendler>

7

Al final de la novel·la, Bernard i Helmholtz passen a viure a l'exili, segurament amb d'altres intel·lectuals que han estat apartats del món civilitzat. Però què passarà en un futur proper amb Lenina? Recorda que en l'última escena en què apareix al llibre, l'hem deixada a terra plorant. Escriu un nou capítol que tracti sobre Lenina. Imita, en la mesura del possible, l'estil d'Aldous Huxley i fes aparèixer aquells personatges de la novel·la que siguin necessaris per a la teva història.

